

Ірина БАКОВЕЦЬКА

ПЕРЕХРЕСТЯ РОСИ

«Лілея-НВ»
м. Івано-Франківськ
2013 р.

Ірина Баковецька є поетесою, і це, напевне, найважливіше у її молодій ході. У цій книзі, третій поетичній, маємо три розділи, які умовно можна окреслити: буттєве, патріотичне, інтимне (жіноче).

У кожному з них Ірина є справжньою. Може, не завжди естетично досконалою, але завжди етично переконливою.

Мені подобаються поети, які приходять із чітким світоглядним розумінням світу і своєї малості і виїмковості у ньому. Коли вони говорять, завжди є відчуття найголовнішого, – воно у тій любові до Життя, яке проривається у кожному їхньому слові, у кожному поетичному рядкові.

Цей Дар є мукою і ця мука є Даром...

Євген БАРАН

- © Ірина Баковецька, 2013
- © Ярослав Рачковський, рисунки, 2013
- © Видавництво «Лілея-НВ», 2013

***

Cogito, ergo sum.

Rene Descartes

Філософствування у речення,
Потім речення у рими...
Я на визначеність приречена,
А визначеність — твориме.

СОН

Вітер з Віллі — на негоду.

Місцева поліська прикмета

Цей сон поконами-колами
Навчив мене бути віщою —
Обнесену частоколами,
Заселену городищами...

Заграйте, музиченьки, мантри,
Та так, щоби вітром на Віллю,
Допоки народиться завтра
Із лона мого божевілля.

Ця ніч за такої негоди
На хвилях Случевої Лети
Плела із зіниці природи
Сухі маккавейські букети.

Засланий поконами сон цей,
Як травма пологова рання.
І, може, народиться сонце
Між порами сонцестояння
Третім
Знаком фертя.

***

«Шляпа» і чорні «перчатки»
У цім прокрустовім віці.
Мої рокадні початки —
Veni, vidi, vici!

Келих вина із оцту
Смакую, прийнявши гордо
З рук маленького Моцарта
В підборі акордів.

Ростром я тут і набатом,
Блиском Гелія Цезія...
Глянцева. Ні? АХ, МАТОВА
Вийшла поезія.

РОЗМОВА З ПОТОЙБІЧЧЯМ

Ми — по різні боки. Вічні сторони.
Над межею — голуби в'ються й ворони.

Ми — у вічності. Ми — у вічності.
Тільки ділять їх на трагічності:
Бути мертвими, жити мертвими...

Тож побудьмо хоч раз відвертими
І на Дмитрівську поминальницю

Крізь іконну мутність-страждальницю
Поговорімо детальніше —
Зі сторін яка ж найреальніша.

Поморочмо вічні голови...

.....

...Пахне знову храм свіжим коливом.

ВОСЬМИГОЛОССЯ

— Помолитесь, дорогі діти,
За мене в час первий и в час третій.

М. Цвєтаєва

Ця сакральна споруда,
Ця нововідкрита Гвінея
Потопає по груди
У символах четї-мінеї.

Грецький спів-мурмурандо,
Рубльовсько-замучені Очі.
Білосніжні троянди
На ектеніях кровоточать —

І від першого миру
До восьмиголосного поту.
Це ще поки не віра,
А так, заліговані ноти.

Це іще не митарства,
А букви тьмяні від старості.
Зачиняється Царство
Ключем церковного старости.

***

Постилась, молилась, вінчалась,
Відхрещувалась роками,
Аби вже до мого начала
Ніхто не торкався руками.

Накреслила коло. І я вся
Замолена — зась напастям!
І де ти на мене узявся
Із цим украденим щастям!

Ховала його проти ночі,
Рядами ставила свічі,
Аби вже ніхто не зурочив,
Аби ніхто не знівечив.

На щастя приречена, я вся!..
...Я вся — перекотиполе...
І де ти на мене узявся
Із цим негаданим болем.

* * *

Еманацию спраглих очей,
У яких всі двозначності рівні,
Відчуваю у світі речей
На сакральньо-вербальному рівні.

Дуалізму стихають бої,
Колізеї душі і кориди.
...І приборкують длані твої
Многогрішне жіноче лібідо.

Щось над світом, як завжди, зійшло —
День чи ніч.
Я продовжую й досі
Цілувати вологе чоло
І спітніле зім'яте волосся.

ТЕПЛЕ

Хворію на токсикози
ікарової гравітації,
переходів на прозу
з чаями із медом з акації.
Знову зачатий влітку
віршований лет із бронхітами.
Матриці ковдри в клітку
обчислиш, забудеш відкритими.
Зірка відчує лона
жовтогарячі сонячні осі...
Боже, усе холоне —
чай із калини, клітчаста осінь.

КНЯЖНА ЯРОСЛАВНА

Моїй донечці Іринці

Княжна слов'янська в образі дитини.

Ти — гори золоті, камінні стіни.

Велична, статна, вишукана, славна

Моя маленька руса Ярославна.

Сповзає сонно золота корона...

Вбиває князь поганого дракона;

Якщо ж з вікна повіє присмак терпкий,

Не плач, а думай про смачні цукерки.

***

Наш андрогін мистецький —
на стіну! під дубелі!
І в творчій ми розп'ятості зникаємо.
Ти обернешся все-таки у Врубеля,
А я, напевно, стану, як Цветаєва.

Наші рідні стіни.
З віршами картини —
Образи-санскрити, —
Створене-прожите.
Тільки починаємо —
Це лише прелюдія...

Нащо Цветаєва?..
Не треба Врубеля!..

МАМІ

Пройшовши усі митарства,
Ранок воскресне крізь штори.
Немає такого Майстра,
Що знову тебе відтворить.

І ці шаради закляття
Айстр сльозинками зрошені.
Завершується розп'яття
Квітів твоєї осені.

І рана твоя відкрита,
І випиті оцет і смирна...
Свята моя Маргарита,
Проповідь долі нагірна.

СПОГАДИ БІЛЯ ЦЕРКОВНОГО РОЗП'ЯТТЯ

Та сукня пахла зіллячком свяченим,
Ховала хустка молодість чола...
Колись Ти був для мене Нареченим,
Я – нареченою була.

Не цьому ряса пасувала тілу,
Не ця душа шукала спокій, мир...
Не віриться, що я колись хотіла
Йти за Тобою в монастир.

Але...

Коли настане мить священна
І віск залле схололий мій манжет,
Прийду до Тебе, ніби наречена,
І кину світові букет.

***

Поетесі Ніні Дворницькій

*І Вічність незрушно стояла
На МЕЖІ...*

*Я у вірші воскресну
не раз,
і не два,
і не десять.
Н. Дворницька*

Незгасимих купин цвіття!
Межа відстояна жита!
Жаль, уздрівши лице життя,
Позбавлений сенсу жити.

Але є і ще відкриття
На межі суцього й втрати —
Хто пізнає ціну життя,
Той вірші почне писати.

* * *

Моїм критикам

Рясно пройдуть сполуки.
Гріти під радієм фібри
вийдуть мої онуки
після бурхливих верлібрів.

Вже без вогню і диму,
але по кутках печери
я ще віршую в риму
для привидів ноосфери.

Та сучасності браку
альтернатива все ж буде:
я... хтось помре від раку,
як інші нормальні люди
моєї епохи...

***

Релігія передосені —
Філософія посерпня,
Що мучиться дико в просині,
У зелені шуму терпне.
Хапаючи сирість за плити
Жовтих папірусів, клоном
В потузі виходить із літа,
Немов із чужого лона;
З агонії спек і депресій,
І буде це не нірвана,
Весь колотий, різаний, рваний,
Потрібний якійсь поетесі
Методом вищої ками —

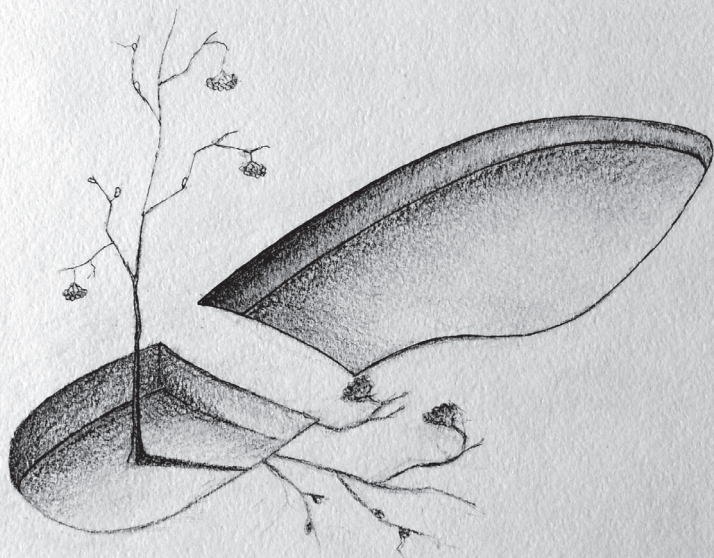
Філософією релігії,
Релігією філософії

Для запліднення думками.

ІНСТИНКТ ВІРШУВАННЯ

Так цнотливо писати
Зможе тільки моя вже доня.
Право першої шлюбної рими
Я віддала досконалості.
Найжахливішим в цьому є те,
Що вона безмежна.
Шедевральність — це зрада
Своїм попереднім інфантам.
Нехай безкінечність
В римовані зради огорнеться,
Нехай ностальгічне «ніколи»,
Ніж прокляте буднями «ніколи».
Інстинкт віршування
В моєму піщанім годиннику,
Де час із пісочниць
моїх інфантильних продовжень.

ПОЛІСЬКА ПОВСТАНКА

* * *

Хтось — націоналіст, хтось — патріот.

Ця велич слів сьогодні вже німа.

Я — за державу, віру і народ,

А визначення цьому ще нема!

ПОЛІСЬКА ПОВСТАНКА

1. У вогні здригався рідний край поліський,
У пологах смерті мучилась земля,
А вдова повстанська заклинала близьких
Зберегти живим це рідне немовля.

У блакитні очі подивилась доні,
На чолі русявім чули губи рай.
І своїй наперекір та й жіночій долі
Полетіла птахом у повстанський край.

Приспів:

Заспівала зброя у руках жіночих
Ніжним материнством і шаленством ночі.
За розбиті долі, за тяжкі хвилини
Лине пісня стрільбищ в небо України.

2. Проводжала душі в неосяжні зорі,
А як на Полісся сходила імла,
У криївських чорних і глухих розорах,
Наче берегиня, вогник стерегла.

На світанку ворог зазіхнув на волю,
І зросила землю войовнича кров,
В пам'яті повстанки закричала доня
І земля, що вкрила знищену любов.

Приспів.

3. Як туман оголить сосни і осоки,
Дощ ліси омие й землю на полях,
Перекаже доні лиш курган високий
Про красу і мужність, втілену в боях.

СПАРТАНКА

Синці життєві, забиття і ранки
Зробили з мене вольову спартанку.
Таку — в шоломі, латах, твердошкіру;
Із криці, магми, кременю, порфіру...
Котра долає дикі марафони
Повз табуни усіх троянських коней,
Що авгієвих стаєнь лижуть мури;
Повз меч Дамокла, посмішку авгура...

...І я, можливо, якось рано-вранці
Помру, як триста вольових спартанців.

НА РЕКОНСТРУКЦІ БОЮ УПА ТА НКВС У ЛЬВОВІ

Я за сценарієм загину..
Біжу зі зброєю в атаку,
рятуючи свою країну
на лоні львівського байраку.

Насунув танк. Рвонуло гільзу.
І героїчно!.. В серці ж — мерва,
що не за віру та вітчизну
я нежива і непомерла.

Полеглим — сальва. Встали швидко.
Хтось із воскреслих несміливо:
— Ходіть, поліські недобитки,
хоча б скуштуєм львівське пиво.

*Матерям загиблих повстанців
присвячується*

Розродились в небес на очах,
В їх тілах відболіли до йоти
І повстанські криївки в лісах,
І крайовські обстріляні доти.

Їх прокляття від болю і втрат
Не зазнає вовіки огуди,
Бо не м'ясо для куль і гармат,
А синів годували їх груди.

І бузковий вдихаючи чад,
Завагітніли цвітом на ранок
Дарувати Україні дівчат,
Не війні — зв'язкових, партизанок.

Розродились в землі на очах.
І кургани на ній — наче лона.
А на водах стрімкого Случа
Материнська сльоза захолоне...

БАЛАДА ПРО 988 РІК

Скирилили укри глаголицю,
Всі твердості «уть» і «ять»,
Покони та їхні поконниці
В траві перунами лежать.

Вклонившись вогню семисвічників,
Шляхами лінійних епох
Ідуть православні язичники
В долину трипільських голгоф.

На долю їх випаде свастика.
Завіриться украм до ран
Праматінка світу на пластику,
Сузір'я німих оріан...

***

— Бачила я котів без посмішок,
та посмішок без котів —
такого я ще не бачила!

Л. Керрол «Аліса у задзеркаллі»

Так розпинають націю:
На голені перебиті
Ставлять на аб'юрацію
Під написом на івриті,
Латинською і санскриті.
І нація — без держави
(Як жаб'яча лактація)!
«Пржевальські» коні іржали
З горе-емансипації —
Із держави без нації.

НАДСЛУЧАНСЬКА ПІСНЯ ПІСЕНЬ

Не грішила, що як є жінки,
з'ївши плід несвячений до Спаса,
розпускати знову йдуть плітки
до свічок, хрестів, іконостасів...

Я,

як ти, розпочинаю день
із молитви храму, з неба й лісу,
бо у світі Пісня із пісень
найсвятіша тільки на Поліссі.

Боже мій, який сосновий храм!
І у ньому, щоб не бути всею,
чи ж не всім наперекір гріхам
я тебе сама канонізую!

І зімкнувши ніжно диптих рук,
огорну у теплу хвойну рясу.

.....

Вітер носить покаянный звук
тих, що рвуть несвяченість до Спаси...

ПІСНЯ СПОДІВАНЬ

Знищені зимою кетяги калини
Життедайну силу вітру віддають.
Змучені стигмати — символ України —
Кровоточать у морозну лють.
Кровоточать і мої надії
Мокрим снігом на вологі вії.

Приспів:

Ця лютнева рана — кетяги калини,
Що весняних не діждались рим.
Заболять у серці ти і Україна,
І безжальність надслучанських зим.

У сухі долоні я прийму ці муки,
Як спокуту світлих, ніжних сподівань.
І землі Вкраїни, опустивши руки,
Віддаю криваво-кислу дань.
І почну весну свою спочатку,
Відламавши гілочку на згадку.

* * *

М'яти духом сакральним,
Правами нав азалії
Тихо серед вітальні
Обіймеш мене за талію.

Твої омиваю п'яти
І поліщуцькі корені, —
Тільки-но був день п'ятий,
А ти уже був створений...

ПІСЛЯВОЄННЕ

*Буде нам з тобою що згадати
Після довгих збавлених ночей.
Вивчив я далекий звук гармати
І тривожний блиск твоїх очей.*

Повстанська пісня

Зброї вдавалось відчути
Почуттями його, її
Гурби і Броди, і Крути,
І всі історичні бої.

Усі бої історичні...
І треба: в одну хвилину
Розходитись істерично
І рятувати Україну!..

Виром патронних істерик
Псевдовійськової втрати,
Поміж білух, гімнастерок
Душ понівечених шмати.

Миріві далі не бути...
Кожен коханець тут — воїн.

...Гурби і Броди, і Крути
Визвольних післявоєн...

МАСКИ *i* ШИНЬЙОНИ

ГІМН МОЇЙ ЕМАНСИПАЦІЇ

Ох, мої вільнодумні позиції!
Ще ця стрижка — овал голови...
Повернути б часи інквізиції,
На позор би мене повели.

У кайданах йдучи в демонстрації,
Із юрбою один на один, —
І якщо п'єдестал аб'юрації,
То вже краще — мости гільйотин!

Ешафот сили духу не вижене,
І тоді, як в суспільний бардак
Полетить голова моя стрижена
Під гарсон... під гарсон Жанни д'Арк.

***

Закон світобудови в мене лиш один —
Постать граційно і сміятись дзвінко.
Мій статус вищий за коханок і дружин —
чужої жінки.

Я на підборах встану, та, що впала ниць, —
орала на мечі перекувати.
І об'єднаю куртизанок і черниць
Отим:
я — мати!

ЖІНКИ

Ідуть по вулиці мінерви:
Як «на шпильках» і на «шпильках»,
Планшети, блиски, хліб і нерви
Порозпихавши по сумках;

Несуть пакети, хто — корони,
Впадають в очі, йдуть з очей
Міняти маски і шиньйони,
І купу ще брудних речей;

Лад навести, зробити мерву
В державі, ліжку, казанку...
Ідуть по вулиці мінерви
Чи на обід,
чи у вінку
Повиставляти силікони
В казанському храмі на амвоні,
Чи до пологових будинків, —
Хтозна,
    йде жінка.

ЦИКЛ «ДІВИЧ-ВЕЧІР»

***

Подрузі Оксані

Світ протиріч жіночого начала
Стає простим, без жодної харизми
Крізь надчуттєво-поетичну призму,
Що у душі безсмертній прозвучала.

Вже ніч Її без відчаю зітхання,
День Її без подиху безсилового,
Бо нема кохання нещасливого,
Буває тільки фатум без кохання.

ЖІНКА З КРИЛАМИ

Подрузі Галині

...Всі подумали:

знову

Впав стариган із крилами.

Ні-ні,

Цього разу – жінка.

І без розмови

Зрізали крила,

Щоб не заважали,

Наростили жало,

Гелем покрили...

В клітку садити не треба –

Доля розбереться.

Останнє бажання?

– Жити, –

підказували публічно.

– Ні-ні, побачити жито

На полі

енергетичнім.

ПРОКУРОРКА

Подрузі Надії

Поміж алей, де зеленіють крони,
Б'є джерелом із озера фонтан,
Щодня спішить служителька закону
Вершити чийсь і, власне, свій талан.

Все традиційно — платні адвокати,
Під свідком раптом попливе земля.
Ваш вихід, леді. Вжальте компроматом
В ім'я закону, поклику в ім'я!

Жіночий шарм і витончені форми,
І блиск інтриг, що грає з-під повік.
Непросто бути жінкою у формі,
Коли тебе цілує чоловік.

Вже котрий вечір, як дрімають крони
І тьмяно світить стомлений фонтан.
Йде прокурор між квітами додому,
Несе жіночий, і лише, талан.

***

Подрузі Людмилі

І стане телефоном чар-зілля,
Що змушує жінок триматись купи.
А доля в нас у кожної своя,
Яку не продаси, яку не купиш.

Жіноче щастя — тільки устигай
Зійти з підборів, стати на підбори.
Ми бачимося рідко, навіть вкрай,
А вже зберемся — розійдися море.

І бабські сльози дамська втре рука,
Бо кожна з нас і мати, і дружина...
Житейська різна в нас таки ріка,
Та соломинка в нас таки єдина.

ПЕРЧИНКА

Подрузі Світлані

Дивились із захватом перси
І греки, і дух фараона
На диво слов'янське — на перса —
Цей дар українського лона.

Вона, ні жона, ні коханка,
Статечно гуляла по Сходу,
І заздрили всі єгиптянки:
«Така неприхована врода».

Русинку підвозили «Мерсом»,
Для неї — усі ресторани...
І щастя, що билось край персів,
Зцілило буденності рани.

Перчинка для греків і персів —
Це загадка вічна для жінки —
Чи п'ятого розміру перса,
Чи усмішка щира русинки?..

АМАЗОНКА

Подрузі Марії

— А має вона право на зброю?

Ще й як має право!
Ступати дорогою пасток, капканів
Навприсядки, напівподиху.
Вона розриває руками,
Очима наводить причину,
Бо в неї за спиною діти,
Багаття в печері розбито...

— А має вона патенти на шкіру?

Яке недолуге суспільство!
Їй, власне, усе по фен-шую,
Вона, як-не-як, амазонка,
Її ерогенні зони
Колись заважали зброї...
Та менше із тим. Ще сторіччя,
І стане царицею скіфів!
Тримайся, Велика Жінко,
Шукаючи квітку-папороть.

* * *

зимовим північним рейдом
модрини ішли на обжинки
і пам'ять родів за Фрейдом
постала образом Жінки

Рід у рід —
Світовит —
прав'я-нав'я —
сакра-від.
Вір не вір —
крутить вир —
колами-поконами —
сніговими лонами

і десь її праскіфи-браття
запалять каменем удома
цю філософію багаття —
це колективне несвідоме

БГАГАВАНИ

Ні Брахма, ні Пуруша, ні Вараха
Не стануть вічним втіленням розрад,
Лише її чорнявий ботхісахве,
Якому пишуть ряд упанішад.

Коли сансара — все ж прозова драма,
Не варто кармі дарувать єство.
І зрозумів Сітхартха Гаутама,
Що краще бути вищим божеством.

Це ж пощастило бгагавані Будди!
І він щоночі вірив до кінця:
Мігрени й смерті в неї вже не буде.
А сивина... брюнетам до лиця!

ХНИ І БАСМИ

поезією на тілі
Єви вед і азбук
хребтом у знаках трипілля
пізнавши смак яблук
ткано-зіткано крізь призму
крізь сторіччя трьох «Ф»
фему-фен-шую-фрейдизму
і протеїну трэф
врятують себе і наю
пташка, телець і лев
хтось чоловіка пізнає
в оцті від яблук Єв

САМОСТВЕРДЖЕНІ

Може б, вони одружились,
Якби не оті сто лих, —
Він для усіх рве жили,
Вона ж просто рве усіх.

Холера б його забрала,
Таке рубання з плеча —
Вона боїться орала,
А він боїться меча.

І нічого їм кувати —
Ні каменя, ні коси.
...Іржавіють мужньо лати
На перехрестях роси...

ЗМІСТ

ПЕРЕХРЕСТЯ РОСИ	3
«Філософствування у речення...»	4
Сон	5
«"Шляпа" і чорні "перчатки" ...»	6
Розмова з потойбіччям	7
Восьмиголосся	8
«Постилась, молилась, вінчалась...»	9
«Еманацию спраглих очей...»	10
Тепле	11
Княжна Ярославна	12
«Наш андрогін мистецький...»	13
Мамі	14
Спогади біля церковного розп'яття	15
«Незгасимих купин цвіття...»	16
«Рясно пройдуть сполуки...»	17
«Релігія передосені...»	18
Інстинкт віршування	19
ПОЛІСЬКА ПОВСТАНКА	21
«Хтось – націоналіст, хтось – патріот...»	22
Поліська повстанка	23
Спартанка	24
На реконструкції бою УПА та НКВС у Львові	25
«Розродились в небес на очах...»	26
Балада про 988 рік	27
«Так розпинають націю...»	28
Надслучанська пісня пісень	29
Пісня сподівань	30
«М'яти духом сакральним...»	31
Післявоєнне	32
МАСКИ І ШИНЬЙОНИ	33
Гімн моїй емансипації	34
«Закон світобудови в мене лиш один...»	35
Жінки	36
Цикл «Дівич-вечір»	37

Жінка з крилами	38
Прокурорка	39
«І стане телефоном чар-зілля...»	40
Перчинка	41
Амазонка	42
«Зимовим північним рейдом...»	43
Бгагавани	44
Хни і басми	45
Самоствержені	46

Авторка щиро дякує
за фінансову підтримку у виданні книжки:

**ДП «Соснівському лісгоспу»,
Ціпан Ларисі Іванівні,
Бойчурі Світлані Володимирівні,
Люшин Надії Миколаївні,
Дячуку Дмитру Миколайовичу
та іншим меценатам**

За редакції *Анатолія Криловця*
та *Ярослава Довгана*
Ілюстрації та обкладинка *Ярослава Рачковського*
Верстка *Стефанії Шеремети*
Коректура *Лідії Левицької*

Видавництво «Лілея-НВ»
А/С 250, м. Івано-Франківськ, 76018
e-mail: lileyany@gmail.com
Свідоцтво ІФ №8 від 28.12.2000 р.